

lius, quod J. P. Berg ex eodem Cod. Lugd. Bat. descripsit. Omnia scholia hîc offeruntur, quae in Codice exstant.

B. Lexica, vocabularia, dialogi.

N. XXX.

(Ex Willm. Cat. n. 71, p. 13. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide Cat., p. 87 sq n. 6.)

Quatuor volumina, quae majorem partem Lexici notissimi *al-Gauharî* (+ circa annum 400), الصحاح اللغة dicti, exhibent. Omnia charact. نسخى scripta sunt; quum vero horum Codicum aetas, manus et forma inter se differant, paucis de singulis exponam.

Vol. I^{um}. Cod. in 8°, paginarum 915, bene compactus, annoque 582 scriptus manu satis distinctâ. Continet duas partes prioris Lexici, scilicet litteras ا — ح. In margine notae, in textu vocales adscriptae sunt. Praeterea littera ا et partim etiam littera ب, sine dubio a Scheidio, cum Cod. nostro Lugd. Bat. 85 (v. Dozy *Cat.* I, p. 67) collatae sunt.

Vol. II^{um}. Cod. in 4°, foliorum 232, anno 748 manu valde perspicuâ scriptus. In margine exteriori legitur المعجم الثالث من الجوهري, in folio autem 1° r. haec verba exstant, manum adulteratoris feliciter elapsa: الجزء الرابع من كتاب, quod verosimilius duco. Vocales additae sunt uti et notae aliquot marginales. Hic Codex complectitur litteras ح — ف et litteram ق usque ad vocem شيف, ita ut vox صدق sequi deberet.

Fol. 231v. — 232v. adjicitur aliâ manu disputatio de genere masculino et feminino, quae sic incipit:

ليس يجزى امر المذكر والمؤنث على قياس مطرد الخ. Vocabula usque ad litteram ع recensentur ordine alphabetico.

Vol. III^{um}. Cod. in 4° min., foliorum 351, anno 682 manu nitidâ scriptus a محمد بن ابي بكر

ابن اسمعيل الانصارى et bene compactus. Quota pars totius operis volumen nostrum sit, ex subscriptione apparet; in titulo enim numerus erasus est. Partem tertiam exhibet et idem complectitur quod الجزء الثالث in Cod. L. B. 85 Vol. II fol. 1—262, nempe litteras ع — ل. Scholia desiderantur; in fine index adjectus est.

Vol. IV^{um}. Cod. in 4°, foliorum 232, a° 659 perspiciue scriptus a مطقر بن محمود بن ابي القاسم

الأردبيلى et bene conservatus. Textus vocalibus instructus est, margini librarius notas inscripsit. Uti subscriptio testatur, partem nonam s. ultimam hîc habemus totius operis, radices complectentem ultimâ ا otiosâ, sive ultimâ و aut ي. Initium autem in parte praecedente aderat, haec enim pars incipit a rad. با et pergit usque ad finem operis.

Haec 4 volumina, quae, volumine II° excepto, antiquitate Cod. Lugd. Bat. 85 longe superant, pretiosissimis sine dubio Codicibus nostrae collectionis annumeranda sunt. Valde dolendum est, partem tam insignem Lexici nostri in iis desiderari; foliorum enim 1048, quibus Cod. L. B. 85 constat, non nisi 606 hîc offeruntur, e quibus folia 131 bis occurrunt (v. Vol. II^{um} et III^{um}).

N. XXXI.

(Ex Willm. Cat. n. 70, p. 13. Ab hoc emtus est e bibl. Walraveni, in quâ conjunctus erat cum eo

libro, qui in Willm. Cat. est n. 69 p. 13. Ii
ambo in Cat. Walrav. sunt n. 26 p. 58.)

Liber in 4°, paginarum 62, chartaceo involuero
compactus Orientalem in modum. Est apographon
quod, manu mihi ignotâ a° 1750 descriptum e Cod.
Lugd. Bat. 85, initium Lexici 'al-Gauharî' offert
usque ad rad. كَلَام. In margine pauca eâdem manu
annotata reperiuntur.

N. XXXII.

(Ex Willm. Cat. n. 73, p. 14. Ab hoc emtus est
e bibl. E. Scheidii, in ejus Catal. est n. 12 in
p. 89. Hic anno 1767 eum ex Oriente acceperat.)

Cod. in 4°, formâ oblongâ, foliorum 274, bene
ligatus Orientalem in modum. Scriptus est chara-
ctere نسخي manu crassiore, sed tamen satis distin-
ctâ. Margo, qui ubique fere scholiis scatet, hic
illic, praesertim in initio, vermibus corrosus est.
Annus, quo scriptus sit, non notatur, sed ex habitu
Codicis valde antiqui efficiam, eum seculo H. 7mo
scriptum esse. Liber noster exhibet Lexicon c. t.
كتاب الاقناع، له ما حوى تحت القناع،

ابو الفتح ناصر بن عميد السعيد المطورى النحوى
(+ 610; v. ejus vitam ap. Ibn-Call., ed. Wüst.,
N° ٧٩٨), conf. Hâgî-Cal. I, p. 384. Ut Lector sciat cum
auctoris propositum in hoc libro conficiendo, tum
hujus divisionem, totam dabo praefationem, qualis
in Codice non sine ullo labore legitur (1). Post ini-
tium igitur, cum iis conveniens quae Hâgî-Cal. tra-
dit, auctor mox pergit:

(1) Codicem Parisiensem ipse, A°. 1858 aliquamdiu in
hac urbe degeus, contuli; varietatem lectionum, fere nullam,
literâ P. designabo.

وبعد فإن الولد لا زال فى الدين كاسمه موقراً
وقسطه من اليقين موقراً، لما فرغ من تحفظ القرآن،
وشارف ان (1) يتطرق الى علوم الاديان، اردت ان
يتخلى بحلية الادب، ويتعللى بقوة كلام العرب،
فنظرت فيما صنف السلف، ورايت ما آلف الخلف،
فوجدت بعضه يطول على (2) قده، وبعضه يقصر عن
حده، فاستخرت اللمة سبحانه ان اكتب له فى
هذا الفن مختصراً مفئعا، وفى التبخير (3) فيه مطمعا،
مضوعاً على قدر القامة، مسبوکا فى قالب الاستقامة،
فعملت كتابى هذا عملاً من طب، لمن حب،
مشتتلاً على (4) الفصوص، والتفصوص، دون (5) المزيف
المنقوص، حاوياً لجميع الاجناس، راوياً لما كثر
فى استعمال الناس، مقصوداً فيه ما احتيج اليه فى
كتاب اللمة، من تمييز الاشياء، وبيان الاشتباه،

(1) In Lex. Freytag. desideratur V^a Sp.

(2) Glossa subscripta: ٨ suff. i. e. الولد.

(3) P. omittit فيه.

(4) Huic vocabulo subscripta est vox الخيار (Cod. الخمار),

uti et sequenti vox المذكورة. Ad فص cf. de Sacy
Chrest. Ar. III, p. 232 (ed. alt.).

(5) Glossa subscripta: i. e. ردى, pravus; in P., ubi sae-
pius verba Persice explicantur, adseribitur ناسره.

تأخرت فيه ما هو (1) أجدى على الصغار والكبار،
وأهدى لهم إلى الأبصار والاستبصار، ولم أتجاوز في
تصحيحه، ولم أتسمح في تنقيحه، ولم أفتنع بأقبات،
ما حفظت من الأقبات، حتى راجعت فوائين الثقات،
معتمداً على (2) جامع اللغات، بعد (3) تهذيب
الزهرى، وصحاح الجوهري، منتقداً مع ذلك أقوال (4)
المقدمين، من المتأخرين والمتقدمين، غير ملتفت إلى
إيراد اللغات الشاذة الشارده، والروايات الغاذة الفارده،
بل ذكرت ما أطبقوا عليه، أو ما أشار أحسنهم

(1) Sic Cod., quamquam obscurius. Glosa انفع in utro-
que Cod.

(2) Subscriptae sunt voces: يعنى الغورى، et item in P.:
يعنى جامع غورى. Vir videtur jam in antiquitate parum
notus. De eo haec tradit al-Kifti (Cod. Leyd. 654, 3) in v.:

الغورى منسوب الى الغور وهو عمل السى جمانب
مدينة غزنة فيه عدة مدن وقرى لا اعرف من حاله
شيئاً وانما ذكر لى ياقوت الحموى قال رأيت بمره
فى بعض خزائن وهو فيها كتابا كبيرا فى اللغة فى
عدة مجلدات من تصنيف الغورى

(3) Vid. hoc *al-Azharî* (+ 370) opus apud C. H. II,
p. 479, n° ٣٧٨٣. *Al-Gauharî* (+ circ. 400) liber notis-
simus est.

(4) P. habet المتقدمين، uti mox sequitur. Glossator
autem utrumque vocabulum sic distinxit, ut prius الرتبة،
posterius فى الزمان dictum putet.

اختياراً اليه، إلا أشياء فى الاسماء بددا، لم اجد
لها من الثقات سنداً، اوردتها دفعاً للحاجة، ثم
اعلمتها رفقاً للحاجة، (1) ووسمته بكتاب الاقناع، لما
حوى تحت القناع، ما يقنع الاديب (2) ذا الأرب، من
اصول مستعملات العرب، وطويته على أحسن سمت،
وبسببته على صورة بيت، مؤسساً على اربع قواعد
موطدة، مرفوعة كلها باربعة اركان مشيدة، القاعدة الاولى
[f. 4 v. — f. 53 r.] فى الاسماء الثمانية

[f. 53 v. — f. 244 v.] فى الافعال الثلاثة [f. 244 v. — f. 249 v.] فى الحروف
والرابعة [f. 249 v. — f. 274 v.] فى النكوة ثم الركن الاول
من الاسمية فى السماء والارض وما يتصل بهما والثانى (3)

فى الحيوانات وما يتعلف بها والثالث (3) فى الاديان
وما يناسبها والرابع فى غير المتمكنة وما يشاكلها
والركن الاول من الفعلية فى الثلاثى المجرّد والثانى
فى الرباعى المجرّد والتسالى فى ذوات الزوائد والرابع
فى غير المنصرفّة وما ياجرى ما جرى الادوات (4) ولم
أخل فيها رتبة من (5) عرفه، وسويت من شرفه، من

(1) P. omittit و.

(2) Glosa: الحاجة.

(3) P. من.

(4) Partem 3^{am} et 4^{am}, quarum quaeque item 4 اركان
continet, quippe minoris ambitus auctor hic neglexit.

(5) Sic P.; Cod. noster عرفه، sed male.

اعتبار غرض يَجِبُ الارعاء عليه، والاصغاء اليه، على
 اتى صيرت النصيح الكامل سماء وارضة، والتفّع الشامل
 طوله وعرضه، وتفسير المشكلات بابه، وتقييد المهمات
 حاجبته، ثم جعلت عموده الاسنى، اسماء الله
 الحسنى، ليكون من دخله آمنة من الضلالة والغواية،
 ضامنا لهداية فى الرواية، قيض الله سبحانه أفئدة
 من المسترشدين (1) تهوى اليه، (2) وطوائف من
 المستقيدين طوائف عليه، (3) بكوله وطوله ۞

Absolute igitur tractatu, in scripto, عمود الكتاب,
 de *nominibus Dei* (fol. 3 r. — f. 4 v.), auctor statim
 rem aggreditur. Ad normam vulgarem Arabum gram-
 maticorum tria vocum genera, اسم, فعل, et حرف
 distinguens, opus suum in tres hasce partes divisit,
 quibus quartam, grammaticae brevem conspectum
 exhibentem, adjungendam putavit. Ex his pars 1^a
 et praesertim 2^a, reliquis longe majores, fere totum
 librum occupant. In 1^a, quae de *nominibus* agit,
 omnia vocabula, quae, secum invicem conjuncta,
 ad unam rem sive notionem pertinent, in variis
فصول, nullâ ordinis alphabetici ratione habitâ, di-

(1) Collato Cod. P., sic legit uterque Codex. In P. glossa
 تميل, in Nostro تُسرع exstat.

(2) Glossa: جمع طائفة وهى الجماعة, et ad seq.
 جمع طائف: طوائف.

(3) Sic P. Cod. noster, qui hic damnum passus est, of-
 fert له.

gesta sunt, sic v. c. in ركن, 1°, ubi de coelo agitur,
 varii فصول exstant de *aëre*, *sole et lunâ*, et de *anno*;
 ubi de terrâ, alii de *aquâ*, *igne* cet. Exemplum,
 quo simul pateat hujus partis Lexici indoles, affe-
 ram e ركن 2°, ubi fol. 44 r. capitulum hocce bre-

فصل القوس والحسنية legitur:
 انفسى والكنايا ج المقوس غلاظها العاجس والمعاجس
 مقبضها الكبيد موضع السهم (1) السية الغرض الوتر
 معروفات. Pars 2^a, de *verbis* agens, in varia capita
 dividitur, ea verba complectentia, quorum per-
 fectum, imperfectum cet. similiter efferuntur, ex. g.

فعل, يفعل, يفعل; فعل, يفعل; فعل, يفعل cet. Singulis

hisce capitibus aliquot series subjunguntur verbo-
 rum, quae pertinent ad eandem speciem, sic 1° verba
 perfecta, 2° verba ultimâ geminatâ cet. Jam in his
 seriebus vocum ordo non, ut alibi in Codice locum
 habet, mixtus, sed alphabeticus est, ita tamen,
 quemadmodum hoc in *al-Gauharî* et *al-Firuzâbâdî*
 fit, ut non primae sed ultimae radicis consonantis

(1) Sic Cod., adscripto رأسه. *Al-Gauharî* vero a rad.

سما, non, ut Noster, a rad. سما, vocem deducit. Sic enim

سيرة القوس ما: (سما) (Cod. Amstel. 71 (IV) in v.)
 عطف من طرفيها والجمع سيات والهاء عوض من الواو
 والنسبة اليها سبوى قال ابو عبيدة كان روية يهمز
 سيرة القوس وسائر العرب لا يهمزونها

ratio habeatur. Pars illa 2* sic incipit: **تَقَبُ الشَّيْءُ**
بِالْمَثَقَبِ تَقَبًا (1) وَالتَّقَبُ وَالتَّقَبَةُ الْخَرَجُ النَّافِدُ وَتَقَبَتِ
النَّارُ تَوَقَّدَتْ تُنْقَبُونَ وَنَجْمٌ ثَائِبٌ وَرَجُلٌ ثَائِبٌ الرَّايِ
جَلَبُ الشَّيْءِ جَاءَ بِهِ مِنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ (2) جَلَبًا الْخِ

Praeter Codicem nostrum, vocalibus, glossis inter lineas et in margine largiter instructum, atque internâ bonitate haud minus conspicuum, non nisi 2 alii mihi innotuerunt, uterque insignis antiquitatis, alter in Bibl. Escur. n. 605 (aⁱ 654), alter in Paris. n. 1350 (aⁱ 659). Hic, in cujus initio secundum Cod. nostrum 5 fere lineae desunt, textu sano haud minus se commendare videtur, sed glossae longe rariores in fine prorsus desiderantur.

N. XXXIII.

(Ex Willm. Cat. n. 72, p. 14. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide Cat. p. 88 n. 7.)

Codex in fol. maj., 979 paginarum, bene compactus. Scriptus est a^o H. 1126 (5) caractere نستعلیق;

(1) Adscribitur معا.

(2) Idem. Glossa seq. infra lineam additur: **لِلْمَتَّجَارَةِ مَغْرِبٌ**, quâ indicatur, vocem للمتجارة inter بلد et جلابيا addi in auctoris Nostri libro, **المغرب** dicto; v. hoc Lexicon (Dozy Cat. I, p. 82) in v. **جلاب**.

(3) Miro errore tam in Scheidii quam in Willmetz Catalogo legitur, hunc Codicem a^o H. 826 sive »vix 9 post mortem auctoris annis» absolutum esse, quae res sine dubio ex male intellectâ subscriptione explicanda est. Haec enim sic se habet: **وقع الفراغ — سنة السادسة والعشرين من**

المائة الثانية من الألف الثاني من مهاجرة نبينا الخ
Ch. Flügge l. d. d. M. G. 1 x L. 354/492.

in fine passim alia manus apparet. Continet Lexicon notissimum **al-Firuzâbâdî** (+ 817), **القاسموس** dictum.

N. XXXIV.

(Ex Willm. Cat. n. 69, p. 13. Ab hoc emtus est e bibl. Walraveni: vide supra p. 71 sq. ad N. xxxi.)

Liber in 4°, paginarum 29, ligatus orientalem in modum et bene scriptus. Hujus apographi neque, qui scripserit, vir, neque, quo exaraverit, annus ex aliquâ notâ apparet; hoc tamen constat eandem manum hîc nobis offerri, quam N.^{us} (ex Will. Cat. n. 70) exhibeat, medioque igitur seculo praecedente Scriptorem vixisse. Continet hoc apographon 1° (p. 1—4) partem praefationis **al-Firuzâbâdî** e Cod. Lugd. Bat. 375 (Dozy, Cat. I, p. 88); 2° (p. 5—24) Radices quasdam excerptas ex **al-Qâmûso**, **al-Gauhariô** et **az-Zamaçariô**. Sic nempe in titulo; in libro vero ipso ex his **az-Zamaçariûm** nusquam citatum vidi. Incipit a rad. **حششد (حش)**, sequitur **حفل** et sic mixto ordine pergit. Quae hîc exhibentur, petita sunt e Cod. Lugd. 375 modo laudato, atque e Cod. Lugd. **al-Gauhari** 85.

3°. (p. 25—29) versiculos offert e libro apocrypho medico MS^o, quemadmodum in titulo legitur. Est **Qaçida** argumenti mystici de amore Deum inter et hominem, quae sic incipit:

نَظَرْتُ بَعِينِ الْفِكْرِ فِي خَانَ حَضْرَتِي
حَبِيبِنَا تَجَلَّتْ لِي لِقَائِهِ فَجَئْتِي

E quo Codice vero desumta sit, certo statuere nequeo, quum omnia indicia desint; suspicor tamen e Cod. Dresd. 139, quippe qui simile quid continet, et olim J. G. Lettii fuit (v. Praef. Cat. p. VII). Pag. 4 priores textum Arab., 5° initium versionis Latinae offert.

N. XXXV.

(Ex Willm. Cat. n. 74, p. 14. Ab hoc emtus est e bibl. J. J. Schultensii, cujus vide Cat. p. 602 n. 3840.)

Codex in 4°, foliorum 291, ligaturâ orientali compactus et bene conservatus. Scriptus est caractere نسخى diversis manibus, totus vero satis perspicue; anni notae, non sub unoquoque opusculo obviae, ad sec. H. 10um et 11um Codicis partem longe majorem referunt. Complectitur hoc volumen complures libros, omnes argumenti lexicologici, ad varias autem linguas pertinentes, qui hoc ordine se excipiunt:

1° (f. 1—181) Lexicon Arabico-Turcicum, cujus auctor neque titulus in Cod. indicatur. Bis vero, in margine exteriori et in tegumento, legitur منتخب فى علم اللغة, et nullus dubito, quin hic liber nomine vulgari منتخب innotuerit, atque alibi etiam reperitur; cf. praeter Num. sequentem, Cod. Upsal. n. 19 (Tornberg, *Catal.* p. 16), Ambros. n. 109 (*Catal.* p. 20), Acad. or. Vind. 18 (Krafft, *Catal.* p. 7) et fortasse alios. Auctor vero hucusque latet.

In praefatione, quae vix duas paginas superans, sic incipit: الحمد لله حق حمده على كل نعم

وبعد فاعلم أن مسبوقة لعبادة الخ

اللغة العربية كثيرة الحاجة اليها لانه انزل الله تعالى

— fontes operis memorantur libri sequentes: السامى, تهذيب الازهرى, القران المجيد بالسان العرب الخ (1). Lexicon, القاموس, القانون, الدستور,

(1) Libri hi omnes notissimi. Tantummodo observo, tres priores male in Cod. scribi: التهذيب الازهرى والسامى والموسور.

alphabetice dispositum, in capita divisum est pro numero litterarum initialium. Singula deinde capita (ابواب) totidem sectiones minores (فصول) continent, ea vocabula complectentes, quorum etiam secunda littera eadem est. In singulis denique sectionibus minoribus vocabula hoc ordine se excipiunt, ut ea praecedant quorum littera initialis vocali Fathâ notata est, et sequantur illa, quorum eadem littera vocali Kisrâ et Çammâ insignitur. Incipit a vocibus:

آل مسحمد, آن, آذان

sunt; interpretatio Turcica inter lineas inserta est, quarum septem paginam implent. Anni nota est 974.

2° (f. 182—218) كتاب محمودية, s. editio aucta et emendata vocabularii Arabico-Turcici, لغة فرشته, لغة ارغلى dicti. Cf. Dozy *Catal.* I, p. 93.

Exemplar nostrum cum Cod. Warn. 857 non solum titulum كتاب محمودية, sed numerum etiam sectionum communem habet, nempe 35. Uti autem ex praefatione apparet, editio altera titulo illo novo et nonnullis sectionibus in fine additis ab opere primario (1) distinguitur. Liber noster sic incipit:

(2) بدم خالف وفتح وواحد بيمن هادى ووقاب وواجد

Vocales ubique additae sunt. Codex a^o 1070 manu nitidâ scriptus est ab حسن بن بيران .

3° (f. 218—226). Parvum glossarium Arabico-Tur-

(1) Quid hoc contineret, fortasse effici potest e Commentario Arabico in hoc opus, Cod. Lugd. 1561, qui ad finem sectionis 27^{ae} libri nostri percurrit. Ratio vero sectiones computandi differt; in ipso enim Commentario non nisi 22 sectiones enumerantur, cf. Cod. Upsal. 20 (Tornberg, *Catal.* p. 16).

(2) Cod. Lugd. بفتح.

cicum, ordine alphabetico dispositum, quod statim incipit ab his vocibus: اَجَلَوْدُ اِسْلَمَنَقِي اِقْشَعَرُ الْخ.

Interpretatio Turcica inter lineas additur. In fine tantum legitur: تمت اللغة الصغيرة. Codex, manu rudiori, a duobus praecedentibus longe diversâ, exaratus, anni notâ caret.

4° (f. 229—232) مُشْكَلَات اَنْشَا s. opus, de vocibus epistolarum difficilioribus agens. Vocabula illa, mixto ordine scripta, atramento rubro turcice inter lineas explicantur. Initium: عُنْوَانُ تَسْلِيْمَاتِ الْخ.

Exemplar nostrum mutilum est. Custos enim folii 230ⁱ, اَشْعَرُ, non convenit cum primo vocabulo folii seq., مَبِيْنُ, atque praeterea fol. 232 v. abrupte opus

desinit in voce كَجْ. Quot folia absint, definire nequeo, sed pauca illa esse, probant alia aut similia opuscula in Bibl. Bodl. (Nic.) 227, 2° et Caes. Vin-dob. n. 69 (ap. Flügel in *W. Jahrb.* 97, *Anz.-Bl.*, p. 11). — Codex, eleganter scriptus, anni notâ caret.

5° (f. 233—254). Glossarium Arabico-Turcicum, quod sine ullâ tituli auctorisve mentione statim incipit ab his vocibus: اِقْتَدَى اَسْتَارِ اِحْتَاَزِ الْخ. Inter

lineas, quarum novem paginam implent, legitur explicatio Turcica. Lexicon alphabeti ordinem sequitur, sed in Codice nostro non nisi valde mutilum exstat. Nonnulla enim exciderunt inter litteras ج et خ, ص et ع, ع et ك, et ل et م; in litterâ و denique subito substitit in voce وَرَى, quam, uti custos docet, excipere debuit vocabulum وَغَا.

Codex, vocalibus instructus et manu nitidâ scriptus, itidem anni notâ caret.

6° (f. 255—273). Opusculum elementarium, quo pueri Turcici linguam Persicam addiscerent, auctore مَكْمَدُ بِنِ حَاجِ الْاَبِيَّاسِ.

Offert primum expositionem conjugationis verbi Persici, et tum quatuor sectiones, quibus vocabula rerum notissimarum Persica in medio ponuntur. Recensentur nempe vocabula 1° rerum coelestium et terrestrium, 2° membrorum corporis humani, 3° opificiorum et instrumentorum, 4° animalium. His denique subjunguntur nomina numerorum, mensium et dierum. Vocabula autem Persica Turcicis inter lineas explicantur.

Codex, qui nullibi titulum tradit, neque cum دانستين, neque cum التَّكْفَةُ الْهَادِيَّةُ auctoris nostri prorsus convenit. Ex parte tamen priore praefationis libri hujus posterioris, quae Codici nostro praemittitur, apparet, nos hîc aliam, eamque breviorē editionem hujus operis habere. De التَّكْفَةُ الْهَادِيَّةُ vid. H. C. II, p. 245, Dozy, *Catal.* I, p. 98 (aliis exemplaribus, hîc memoratis, addendus Cod. Dresd. n. 275).

Codex noster anni notâ caret, sed eadem manu scriptus est atque opus 2um et mox sequens. Annus igitur est 1070.

7° (f. 274—284). Opus, quod inscribitur: هَذَا نَصَابُ صَبِيَّانِ عَرَبِيٍّ مَعَ فَارَسِيٍّ مَعَ تَرْكِيٍّ, auctore ignoto.

Longe enim differt liber noster ab illo, qui, eodem titulo insignitus, ab H. C. VI, p. 346 memoratur, et multis in bibliothecis reperitur. Noster, quod attinet ad argumentum et divisionem, plane convenit cum n° 6 mox praecedente; vocabula vero Arabica hîc Persice et Turcice inter lineas explicantur. Sine ullâ praefatione incipit a vocibus: الْمَعْرِفَةُ اَلتَّعْلَمِ الْخ.

Codex a° 1070 nitide scriptus est ab eodem حَسَنِ,

qui num.^{um} 2um exaravit. Aliud exemplar mihi non innotuit.

8° (f. 285—291.) Glossarium, quo phrases Persicae alphabetice dispositae Turcicis inter lineas explicantur.

Sine tituli auctorisve mentione statim hoc modo incipit: آفتاب بلند آمده است ابراست آورده است الخ. Ordinem foliorum in Codice turbatum restitui numeris adscriptis. Anni nota desideratur. Eadem manus rudis et incompta, quae num.^{um} 3um exaravit, nostrum Codicem scripsit.

N. XXXVI.

(Ex Willm. Cat. n. 75, p. 14. Incertum, unde ad hunc venerit.)

Codex in 4°, paginarum 531, charact. نسخی ad vergente negligentem scriptus, et bene conservatus. In scholiis hinc illic alia manus apparet. Vocales ubique adscriptae sunt. Librarius, جمال dictus, Codicem absolvit, uti patet e notâ priori operi subjectâ, في اول ذى الحجة, anni 957.

Continet (pag. 1—522) idem Lexicon, quod modo sub 1° N. XXXV (ex Willm. Cat. n. 74) commemoravimus. Titulus hic vario modo significatur, sive هذا كتاب, sive, ut paullo inferius, هذا كتاب لغة, sive denique, ut in interiore tegumenti parte legitur, هذا كتاب لغة باسم منتخب. Vocabula Arabica etiam hinc inter lineas, quarum 7 quaevis pagina complectitur, Turcice explicantur. Ceterum in hoc exemplari desideratur praefatio, quam alterum exhibet.

Operi absoluto scriba (p. 525—531) duo carmina addidit, quae ipse composuerat. Ambo argumenti sunt mystici sive religiosi. Prius, cuius inscriptio est

مناجات لکاتبه الحقیق الجانی

اسکف الشهیر بجمال القرمانی

hoc modo incipit:

قَرِينَا رَبِّنَا مَمَّنْ سَوَاكَا وَشَتْنَا عَزَلَّةَ عَنِّ مَا سَوَاكَا
وَعَمَّضْنَا الْعُيُونَ عَنِ الْوُجُوهِ وَجَوَعْنَا الْبَطُونَ لِكَيِّ نَرَاكَا

Constat 33 versibus. Carminis alterius, cui praemittitur

وله غفر الله ذنوبه وستر عيوبه مع المؤمنین اجمعین

primus versus est:

لَيْسَتْ الدُّنْيَا مَقَامًا فِيهِ رُوحٌ وَارْتِيَا حُ
أَتَمَّا سَاجِنٌ عَلَى أَغْلِيهِ غَمٌّ لَا يُبْدَا حُ

Constat 43 versibus. Utrumque carmen multas glossas adjectas habet.

N. XXXVII.

(Ex Willm. Cat. n. 79, p. 15. Ab hoc entus est c bibl. Walraveni, cujus vide Catal. p. 58 n. 27.)

Codex in 4°, paginarum 475, caractere نسخی perspicue scriptus et bene conservatus. Anni notâ caret; vocabula, quorum duo juxta se invicem posita binas ubique cujusvis paginae columnas formant, vocalibus instructa sunt. Continet duo Lexica, quorum

1us (p. 1—143) est Persico-Turcicum, cuius auctor neque titulus in Codice memorantur. Ex initio tamen operisque dispositione certo apparet, hinc nobis

offerri vocabularium, دَانَسْتَنَ dictum, et a محمد

compositum, de quo vid. Dozy

Catal. I, p. 97. Codex noster, quamquam tacite eandem divisionem quam Cod. Lugd. 167, ordine vocum item mixto, persequitur, hanc tamen illamve partem nunc amplius nunc brevius tractat, quam hoc in Cod. illo locum habet.

2um (p. 145—475) Lexicon est Arabico-Turcicum, cujus nomen vel auctor nullibi apparet. Dispositum est ordine alphabetico, nullâ radicum ratione habitâ. Sine ullâ inscriptione aut praefatione statim sic incipit:

أول	ابتدا
بابا پدر والد	اب
بابالو	آباء

Liber vero in Codice nostro mutilus est. In literâ نى abrupte desinit hac voce:

قَرَاعِ جَمَاعِ اَيْتَمِكِ

N. XXXVIII.

(Ex Willm. Cat. n. 67, p. 13. Huic a° 1802 dono datus est a Benneto, librario Roterod.)

Liber in 4°, paginarum 453, anno 1747 Qāhirae satis perspicue scriptus, et ligaturâ chartaceâ compactus. Huic libro, cujus ope sine dubio Arabum lingua recentior addiscenda erat, Willmetus hunc titulum praefixit: *Dictionnaire François-Arabe, précédé d'un Rudiment de la langue Arabe vivante; à l'usage de la Mission de la Compagnie de Jésus dans l'Orient. Écrit au Caire l'an 1747, et appartenant ci-devant à la Mission.* Continet scilicet:

1° (p. 1—12) brevem et singularem Grammaticae conspectum, inde a pag. 2 usque ad finem de solo verbo agentem, cujus 7 species, singularum conju-

gationis speciminibus exhibitis, hoc modo enumerantur: 1^a verbum regulare (كتب), 2^a ultimâ ا, 3^a ultimâ ع, 4^a mediâ ا, 5^a mediâ geminatâ aut quadrilitt. (بارك, تعلم, علم), 6^a ultimâ geminatâ

(ذك), 7^a primâ ا. Apographon hujus libelli, ipsius Willmeti manu scriptum, jam supra pag. 46, 47 commemoratum est. Totus autem Codex noster hoc incommodo laborat, quod voces Arabicae ubique litteris Gallicis scriptae sunt, cui rei auctor ut quodammodo saltem subveniret, p. 13 tabulam exhibuit, quâ docetur, quibusnam litteris Gallicis singulas litteras Arabicas expresserit. Sine ullo denique titulo

2° (p. 15—453) Lexicon Gallico-Arabicum, ordine alphabetico dispositum, sic incipit:

age, ômr

le 1. 2. age du monde. el ahad el áwāl, el tani. jil. p. (1) ajjal

quel age avez vous, qađ aich omrak (2) cet.

Opus hocce, in quo vocabula et phrases nonnullae usitatissimae Arabice vertuntur, desinit in voc. *zodiaque.*

N. XXXIX.

(Ex Willm. Cat. n. 81, p. 15. Incertum, quomodo hunc sibi comparaverit.)

Volumen ingens in folio, cum multâ chartâ intermediâ, bene compactum. Exhibet Lexicon, seu potius dicam, prima lineamenta Lexici Germanico-Arabici, cujus conficiendi Alb. Fred. Woltersdorfius,

(1) p. i. e. plural.

(2) i. e. قَدَّ ايش عمرك in linguâ vulgari.

quo tempore Steph. Schultzii in itinere per Orientem socius erat, initium fecerat. Voces Germanicae ab alphabeti initio usque ad finem ex ordine scriptae exstant, quibus opportunitate oblatâ voces Arabicas cum earum pronuntiatione hodiernâ addebat. Multum autem abest, ut ubique hoc fecerit, cujus rei mors ejus praematura in ipso Oriente causa fortasse exstitit.

In fine de 42 vocibus aut phrasibus Arabicis e vitâ quotidianâ petitis disseritur, in quibus inter alia de pluribus vestimentis sermo fit.

N. XL.

(Ex Willm. Cat. n. 94, p. 16. Incertum, quomodo hunc nactus sit.)

Liber in 4°, 42 paginarum, involucri chartaceo tectus orientalem in modum et recentiori aetate scriptus manu Europaeâ ignotâ, eâque perspicuâ, in Aegypto, ut videtur. In primâ libri paginâ apparet manus Woltersdorffii. Continet dialogos de bello et pace, de re musicâ, verbo de multis rebus quotidie se offerentibus. In initio pronuntiatio vocum Arabicarum et versio Gallica adjiciuntur, quae tamen mox prorsus desunt.

In fine hujus libelli legitur nota : *نجز هذا الكتاب* المقدس المعروف بكتاب الشيخ في يوم الاثنين السادس عشر من بشنش سنة سبعة وتلتين من بعد الالف الشهداء الاطهار * رزقنا الله بركه صلواتهم غفر الله لهم، quae, quippe in folio separato et aliâ ac librarii manu scripta, ad librum nostrum spectare vix potest. Aperte hoc negant ar-

(1) Verba dedi, quemadmodum in Codice exstant.

gumentum et aetas Codicis. Nihilominus haec nota, quae omni pretio jam destituta videtur, singulari modo mihi auxilio fuit ad quaestionem de libri scriptore dirimendam. Willmetus enim in Codicis initio, quocum consentit Catalogus impressus, perhibet Woltersdorffium a^o 1753 in urbe Cairo cum exarasse. Dubium mihi jam injecit manus a manu Woltersdorffii valde diversa; ad quaestionem vero profligandam ea faciunt, quae Schultzius si non sagaciter, attamen candide profert in Diario impresso *Der Leitungen des Höchsten* cet., tom. IV, p. 344 sq., quum mense Octobri a^o 1753 in urbe al-Qähira degebat (hanc urbem enim relicturus, emerat libros nonnullos Arabicos eosque utiles). »Das eine (sic ait) welches mir das liebste war, hatte in der Nachschrift, »am Ende, folgendes [jam sequitur notae versio]: »*Es ist vollendet dieses heilige Buch, bekant unter dem Namen: das Buch des Alten* (Scheich) »*am andern Tage* (Montage) »*am Sechzehenden des Beschensch* (Maj); »*Im sieben und dreyszigsten Jahr nach dem tausend, derer unschuldigen Zeugen* (unschuldigen Kinder). »*Gott gönne (schenke) uns den Segen ihrer Gebeter. Gott sey gnädig dem Urheber, dem Abschreiber, und dem Leser. Amen!* Es bestehet dieses Buch aus »Anreden, Briefen und catechetischen Fragen, und »wird bey den Cobiten so hoch geachtet, wie bey »uns in Teutschland, Arndts wahres Christenthum, »und in Engeland, das Buch van der ganzen Pflicht »des Menschen. Aus diesem Beschluss sehe ich, »daz das Buch über 500 Jahr (1) alt ist. Der Format desselben ist klein Folio. Ich habe hin und »wieder darinne etwas gelesen, und gefunden, daz »es würdig wäre, in eine Europäische Sprache übersetzt zu werden." Schultzius litterarum orientalium

(1) Minus recte; nam annus aerae Martyrum 1037 est a. Chr. 1321.

non valde peritūſ erat et hac in re lubenter ipse locum cedebat Woltersdorfio. Sed quamvis, notam hancee ad Codicem ipsum spectare ratus, de ejus aetate et argumento erravit, hoc tamen ex ejus verbis elucet, alium ac Woltersdorfium Codicem exarasse.

N. XLI.

(Ex Willm. Cat. n. 90, p. 16. Incertum, quomodo in ejus Bibliothecam venerit.)

Liber in 4°, paginarum 34, ligaturâ chartaceâ compactus orientalem in modum. Scriptus est a Stephano Schultziō, qui, uti MS. 196, pag. 843 docet, mense Augusti anni 1753 al-Qahiræ eum absolvit. Continet opus c. t. بيان المكالمة باللغة العربية, auctore Isaïco Chodja (1). Hic, magister Schultziī et Woltersdorfii quo tempore Constantinopoli degabant, opus dictum in eorum usum composuerat, ut linguam Arabicam addiscerent. Discipuli autographon quisque sibi descripserunt et al-Qahiræ, opus perlegerunt cum magistro, Gabriel Djabūr (جبريل) dicto, cui autographon tradiderunt (2). Hoc vero autographon, a Schultziō Instituto Judaico Callenbergii destinatum, in nostrâ collectione desideratur.

In libro nostro habentur colloquia Arabica, numero 8; caput vero ultimum s. 8um proverbialia nonnullaque animalium nomina exhibet. Significatio vocabulorum Arabicorum his saepius superscribitur modo hac modo illâ linguâ Europaeâ.

(1) »Er ist ein geborner Araber aus Aleppo, von der Armenischen Kirche, jetzt aber hält er sich zu der Römischen.« Sunt verba Schultziī in opere edito *Der Leitungen des Höchsten* cet., Tom. IV, p. 148, vide praeterea p. 151 et 201.

(2) V. MS. 196 pag. 842.

N. XLII.

(Ex Willm. Cat. n. 91, p. 16. Incertum, quomodo hic eum acceperit.)

Liber in 4°, paginarum 24, ligaturâ chartaceâ ligatus orientalem in modum. Est alterum exemplar ejusdem operis, ab A. F. Woltersdorfio anno 1753 descriptum. Major pars linguâ Germanicâ aut Italicâ versa est.

N. XLIII.

(Ex Willm. Cat. n. 93, p. 16. Incertum, quomodo hunc acceperit.)

Liber in 4°, 10 paginarum, involucro chartaceo tectus et bene compactus orientalem in modum. Manu perspicuâ A. F. Woltersdorfii exaratus est. Inscribitur المصطاطية باللغة العربية, et, ut Num.ⁱ praecedentes, itidem phrases et colloquia exhibet (1).

N. XLIV.

(Ex Willm. Cat. n. 222, p. 33. Ab hoc emtus est e bibl. Walraveni, cujus vide Catal. p. 58, n. 31.)

Sequitur descriptio Codicis, quem, ut N. XXVII (p. 48), itidem ut peculiaris ejus ratio et insigne pretium magis conspiciantur, a ceteris seorsim ponendum duxi.

(1) Quânam auctoritate Willmetus in initio libelli notaverit, haec colloquia ab Isaïco Chodja composita esse, a Woltersdorfio Constantinopoli a. 1752 descripta esse, me prorsus fugit, qui nullibi tale quid memoratum viderim. Non nisi conjectura videtur, quae praeterea ipsa sibi obloquitur. Woltersdorfius certe, initio demum anni 1753 Isaïcum magistrum nactus (l. l. IV, p. 151), anno 1752 librum non descripsit.

Est Codex in 4°, foliorum 185, charact. نستحي perspicue scriptus et ligaturâ orientali bene compactus. Optime conservatus est; in fine tantummodo charta paulum detrimenti cepit, sed sine incommodo textûs. De aetate et librario nihil traditur; in subscriptione (f. 178 r.) haec verba tantum leguntur: *Soli Deo honor et gloria*. Incipit Codex sine titulo et praefatione et continet vocabularium Arabicum, Latinum, Mendaïticum, Persicum, Turcicum. In singulis binis paginis, tibi obversis, exstant 5 columnae, quae a dextrâ incipienti Persica et Turcica in alterâ pag., in alterâ vero Latina, Arabica et Mendaïtica deinceps offerunt. Ordo alphabeticus vocabulorum Arabicorum, quamquam liberiore ratione, observatus est. Litterae و et ذ, quae in ipso glossario considerantur, in fine Codicis adiectae sunt (f. 178 v. — 183 r.). Dimidia pars folii 2ⁱ ita abscissa est, ut fol. 2ⁱ r.ⁱ vocab. *Mendaïtica* et fol. 2ⁱ v.ⁱ vocab. *Persica* perierint. Primum vocab. est ا.خ.ذ. Per singulas litteras a *verbis*, quibus ubique *imperfectum* subjungitur, fit initium; deinde agitur de *nominibus*. — De dialecto Mendaïticâ conf. E. Renan in opère pulcherrimo *Hist. génér.* cet., 2e ed., p. 248 seqq. Quia documenta, hac dialecto scripta, sunt rarissima, Codex noster magni sane est pretii. Exaratus est eodem prorsus caractere, qui exhibetur in Codicis specimine, quod M. Norberg inseruit operi, cui titulus est: » *Codex Nasaraeus, liber Adami appellatus*” a. 1815 edito.

Praeter vocabularium modo dictum, Codex aliud etiam vocabularium continet, quod inverso ordine a fine (f. 182 v.) incipiens versus Codicis initium pergit et scriptum est in spatio vacuo, quod in paginis, quae Persica et Turcica complectuntur, relictum est, ac desinit fol. 51 v. Hoc vocabularium *Italico-Turcicum*, sequens ordinem alphabeticum vocum Italicarum, ut praecedens, integrum est.

C. Rhetorici argumenti.

N. XLV.

(Ex Willm. Cat. n. 88, p. 15 sq. Ab hoc emtus est e bibl. J. J. Schultensii: vide supra p. 26 ad n. XIV.)

Codex in 8°, paginarum 128, charact. نستحي ad تعلیق vergente satis perspicue scriptus, fere sine vocalibus. Praesertim in initio multa scholia Arabica in textu et in margine sunt addita, eâdem manu sed litteris minoribus. Ex subscriptione apparet, scriptum esse hoc exemplar exeunte mense Moharramo a. 1045 in urbe سرای.

Continet librum, تَلْخِيسُ الْمِفْتَاحِ dictum, auctore 'al-Qazwīnī, qui vulgo خطیب دمشق dicitur (+ 759) (1), de quo vid. Hāgī-Cal. II, p. 402. Opus hocce celebratum in plerisque bibliothecis exstat, cf. ex. g. Dozy, *Catal.* I, p. 128 sq. Glossae maximam partem ex 'at-Taftāzānī Commentario المختصر المطول, rarius ex المطول petitae sunt.

Quod ad Codicis historiam attinet, digna videntur quae commemorentur verba, quae in involucri parte interiore leguntur. Ibi enim haec: » *Ce livre vient de la fameuse et ancienne bibliothèque tiennese a bude prise le 2 Setembre 1686 envoyez a ma chere cousine Madame la comtesse de hoensbroick*” (2). Nota res est, quo tempore Būda Tur-

(1) Perperam Willmetus السكاكي auctore مفتاح العلوم

(+ 626) hoc Codice contineri putavit. Causa erroris in promptu est.

(2) Verba dedi, quemadmodum in Codice exstant.

cis eriperetur, insignem ibi asservari numerum Codicum orientalium. Multos ex his praedatus est Margilius, qui hodie reperiuntur in bibliothecâ Instituti Bononiae (v. von Hammer, *Gesch. des Osm. Reiches* VI, pag. 475 et 755 sq.). Fraternitatis vinculo igitur conjunctum est exemplar nostrum cum Cod. Inst. Bononiae (apud Hammer, *Lettera* VII, p. 2). De familiâ Hoens-broich (*sic*) v. Ersch u. Gruber *Encyclopädie* in voce.

N. XLVI.

(Ex Willm. Cat. n. 89, p. 16. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide Cat. p. 95, n. 48. Scheidius eum ex Oriente acceperat.)

Cod. in 4° maj., foliorum 125, charact. نستسخى nitide scriptus et bene conservatus. Hic illic scholia in margine exstant; anni notâ caret.

Continet Commentarium *at-Taftâzânî* (+ 791) in tertiam partem libri notissimi *Miftâh'ol-olüm 'as-Sakkâkî* (+ 626), quem Commentarium composuit a° 789, v. H. Cal. VI, p. 16.

In exemplari vero nostro ordo foliorum turbatus est, et, quod majus est, lacunae reperiuntur. Collato Cod. Lugd. Bat. 519 (Dozy, *Catal.* I, p. 124), in quo fol. 70 v.—171 r. pars *tertia* exstat libri *Miftâh'ol-olüm*, utrumque vitium simul indicabo:

Fol. 1—8 et fol. 50—57 explicant textum Cod.^{is} L. B. fol. 70 v.—75 r.

Fol. 9—29 explicant textum Cod.^{is} L. B. fol. 95 r.—103 r.

Fol. 38—125 explicant textum Cod.^{is} L. B. fol. 109 r.—171 r.

Ex dictis apparet, Commentarium in quartam fere partem textûs originalis desiderari. Quot folia in Codice nostro interierint, effici potest ex notâ, involucre interiori et folio 1 r. Codicis manu orien-

tali inscriptâ. Ibi enim verba legimus: أوراق ١٥٣
et يوز اللى ارج ورق. Commentarius noster, qui in bibl. Lugd. Batavâ non reperitur, etiam exstat in Bibl. Escur. 26, 418 (5) et fortasse alibi.

D. Epistolaris argumenti.

N. XLVII.

(Ex Willm. Cat. n. 186, p. 28. Incertum, unde ad hunc venerit.)

Codex in 4° min., 178 paginarum, charact. نستسخى paullo festinanter scriptus et bene conservatus. E subscriptione apparet librarium, محمد بن شكر بن مكيه, mense Moharrami a. Ar. 746 eum absolvisse. Deinde transiit, ut in tituli folio legitur, in bibliothecam filii viri celeberrimi محمد بن خليل بن ابيك الصغدى. Hic liber inscribitur in folio 1mo r., quocum consentit subscriptio: تعليف الديوان لسنة ٧٤٥ (1) 1^a (p. 1—61) التواضع, 2^a (p. 62—149) الكتب et 3^a (p. 149—178) الادعية والصدور complectitur. Totum opus, exemplo epistolographiae, ut videtur, destinatum, scriptum est stylo elegantiori, lusu verborum pleno, et, quamquam diplomata et epistolae, quae ibi occurrunt, quaeque fere omnia Syriam et Palaestinam spectant, historiam parum illustrent, indicem tamen eorum exhibebo, ut lector de argumento libri judicium ferre queat.

Pars igitur *prima* incipit statim post *bismillam*

(1) In fol. 1 r. additur: (sic) من كلام ابن نيمان.

Scribendum videtur ابن نيمان (+ 768).

توقيع سيف الدين خطاي (p. 52), ايوب بولاية لد
 من توقيع ركن الدين (p. 53), الركنى بولاية زرع
 من توقيع هبة الله (p. 54), بولاية الشعراء وبانياس
 من توقيع عز الدين (p. 55), ابن النفيس بنظر جعبر
 توقيع بولاية القدس الشريف (p. 56), معن بولاية قاقون
 (p. 58), توقيع سيف الدين بكبا بنبابة قلعة حمص et
 توقيع عز الدين بن الرهاوى بنظر مطابخ السكّر
 Pars secunda. توقيع بمشرفة خزائن السلاح (p. 60)
 كتاب الى الشيخ شهاب (p. 62) continet: (الكتب)
 كتاب الى (p. 64), الدين الاخميمى على يد ولده
 (p. 67), نائب حماة بوصول مشمش لولوى (1) ودغميشى
 كتاب الى الشيخ حسن (p. 69), جواب ابن الملك اسد
 كتاب (p. 74), كتاب الى الدوادار (p. 72), الكبير
 كتاب الى الصاحب (p. 75), اخر على يد الساقى
 تاج الدين عند ما طلب من القدس الشريف الى
 كتاب الى يزوز بن زكريا (p. 78), الابواب العالية
 كتاب الى طقتنمر المويدي بوصول طيور (p. 80)
 كتاب الى (3) القاضى (p. 82), (2) تم واوز صينى

(1) + 777, vid. 'ibn-Habib Cod. 425, p. 601.

(2) + 768, v. ibid. p. 550.

(3) + 755, v. ibid. p. 481 seq.

(1) est alia species pruni Armeniacae (مشمش).
 (2) Sic lege pro تم, uti e seqq. apparet. تم in Cod. Da-
 miri 409 a (aliter atque in Lex. Freytagii in v.) dicitur
 طائر. نكحو الاز فى منقاره طول وعنقه أطول من عنق الاز
 (3) + 769, v. 'ibn-Habib l. l. p. 560 seqq.

كتاب آخر اليه (p. 83) , وعلاء الدين ابن فضل الله
 , جواب نائب طرابلس عن العيادة (p. 85) , مع التقدمة
 (p. 89) , كتاب على يد صدقة البابا المعتم (p. 87)
 كتاب الى صاحب (p. 93) , كتاب آخر فى المعنى
 (p. 99) , كتاب البشارة بوفاء النيل (p. 95) , ماردين
 كتاب الى طقتمر المويدي بوصول (1) اكديش وكوهية
 كتاب الى ارغون المويدي بوصول (p. 100) , وبنز
 كتاب الى ناظر الحرمين على قصة (p. 102) , بازين
 كتاب (p. 106) , كتاب هناء يعافية (p. 103) , امرأة
 كتاب الى نائب حماة بوصول (p. 111) , بطاعة الكرك
 , كتاب الى سيف ابن مجلى (p. 113) , طيور العققف
 , كتاب الى ادريس (p. 116) , كتاب شغاعة (p. 114)
 , كتاب الى القاضي علاء الدين سلامًا وتشوقًا (p. 117)
 كتاب الى نائب حلب بوصول قديد لحم (p. 119)
 كتاب الى نائب صغد بوصول (p. 122) , الصيد
 كتاب الى القاضي علاء الدين (p. 124) , كوهيتين
 كتاب الى والسى والسولة (p. 126) , فى ذكر اقطاع
 كتاب الى (p. 128) , بخلاص حق صدقة السبابا
 القاضي علاء الدين على يد (2) بهاء الدين داود بن

(1) *avis quaedam rapax*, uti sq. باز (in Cod. scribitur).
 et كديش q. i. *اكديش* (1)

(2) *Emirus* hicce erat ناظر الحرمين.

كتاب الى نائب طرابلس بوصول (p. 151) , انقيمرى
 , كتاب اليه بعود (p. 153) , قصب سكر واترنج وقلقاس
 كتاب الى القاضي (p. 156) , كتاب شغاعة (p. 155)
 كتاب (p. 140) , علاء الدين مع النجهاز المبارك
 جواب نائب حلب عن عيادة من (p. 142) , شغاعة
 , جواب نائيب حماة عن العيادة (p. 143) , ضعف
 جواب نائب صغد بوصول بساكورة خيار (p. 146)
 كتاب الى شجاع الدين ابن (p. 147) , وملوخية
 (sic) *Pars tertia* (الصدر والادعية) *com-*
plures formulas complectitur, fere omnes a verbis
zالت لا incipientes.

E. Gnomici argumenti.

N. XLVIII.

(Ex Willm. Cat. n. 157, p. 24. Incertum, unde ad hunc venerit.)

Libellus in 4°, 9 paginarum, ut videtur eadem manu ignotâ exaratus, quae medio seculo praeced. N.ºs XXXI et XXXIV (ex Willm. *Catal.* n. 70 et 69) scripsit.

Liber noster apographon est Codicis Lugd. Bat. 79 Gol. (1) (v. Dozy, *Catal.* I, p. 195). Exhibet igitur sententias Aliz, quae نثر اللالى vocantur, et a van Wacenen, p. 2—45, a Fleischer, p. 64—87 editae sunt.

(1) Erravit Willmetus in initio libelli nostri contendens, sententias hasce e Cod. Leid. non desumptas esse.

A Willmeto margini additae sunt variae lectiones, ex editione *Waeneniand* petitae.

Exemplaribus hujus operis, a Dozy l. l. memoratis, addatur Paris. 1422 (v. van Waenen, *Praefatio*, p. x).

N. XLIX.

(Ex Willm. Cat. n. 163, p. 24. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, in cujus Catal. est n. 8 in Q^o *librorum omissorum*.)

Liber in 4°, 162 paginarum, chartaceo involucre tectus et perspicue scriptus. Ipse Scheidius hunc titulum praefixit: *Edwardi Pocockii curae in Maidanii [+ 518] CCC vel potius CCCIV priora Proverbia Arabica. Ex Apographo (manu, ut videtur, Cl. Fabri olim descripto) iterum descriptis et passim emendavit Everardus Scheidius. Reliqua de suis adjecit et diffusiori commentario instruxit idem E. S.* Post proverbium in libro nostro ultimum, i. e. prov. 300 in ed. Freytagii I, p. 101, Scheidius iterum notavit: *Hactenus apographum Cl. Fabri.*

Notum est, Pocockii autographon asservari in Bibl. Bodlej. (Uri n. 515, p. 90), anno 1635 absolutum, et H. A. Schultensium a^o 1772 exemplar integrum inde descripsisse, quod hodie inter Codices Lugd. Bat. exstat, numero 1368 (v. Dozy, *Cat. I*, p. 197) notatum. Ex eodem igitur fonte fluxit liber noster.

N. L.

(Ex Willm. Cat. n. 159, p. 24.)

Liber in 4° maj., 95 paginarum, quarum alternae pleraeque vacuae sunt, paucis tantum additiones quasdam ad oppositam paginam offerentibus. Etiam in margine paginarum haud pauca adscripsit Willmetus. Ligaturâ chartaceâ compactus est liber orientalem in

modum. In fronte ipse auctor Willmetus hunc titulum scripsit: *Meidanii Proverbia, ab animalibus ducta, Arabice; ex universo ejus Proverbiorum thesauro collecta, secum juncta, et ad animalium nomina ordine alphabetico disposita; ex apographo totius thesauri Reiskiano codicis MS. Biblioth. Lugd. Bat. (1), quod servatur in Biblioth. Academica Hardervicensi, descripta.* Incipit liber pag. 1 ab *أب* (prov. 240 in ed. Frey-

tagii II, p. 474), sequitur *آب*, tum *أبو براقش*, et

sic pergit ordine alph., dum adducitur Commentarius Meidānii ad illa proverbia, Arabice. Liber tamen non ulterius procedit, quam ad rad. *بببب*, et ulti-

mum de quo agitur vocabulum est *بببب*. Plura sine

dubio Auctor sibi proposuit his addere, nam in fine libri adjunctae sunt 10 pagg. separatae, in quibus eodem modo nonnulla nomina animalium, a litteris *ت*, *ث*, *ج* et *ح* incipientia, cum Meidānii proverbiis et Comment. leguntur, quae igitur deinde retractare, et suo loco huic operi inserere voluerit. Praeter 10 illas pagg. itidem adjunctus est Index (8 pagg.) vocabulorum Arabicorum, eorum imprimis, quae animalia designant. Hic tamen ad voc. *بببب* tantum perductus est.

N. LI.

(Ex Willm. Cat. n. 160, p. 24.)

Fontis ratione habitâ, hîc subjungo libellum alius

(1) Cod.^{em} Lugd. Bat. 332 (Dozy, *Cat. I*, p. 197), ut in ipsius Codicis initio notatur, sibi descripsit J. J. Reiske. Curante Scheidio hoc apographon paullo ante Reiskei mortem migravit in bibliothecam Hardervicenam.

argumenti, alioquin in sectione *Litterarum Humaniorum* notandum.

Est liber in 4° maj., 29 paginarum, quarum alternae omnes nihil continent. Ligaturâ chartaceâ ligatus est orientalem in modum. Ipse auctor Willmetus operi hunc titulum praemisit: *Fabulae Arabicae, a Meidanio, data occasione, insertae thesauro Proverbiorum; descriptae ex Codicis Meid. MS. Lugd. Batavi apographo Reiskiano, quod habetur in Bibliotheca Hardervicensi*. Prima fabula est de *Leone et Agricola* ad Prov. 153 (Freytag I, p. 324), quam H. A. Schultens, p. 118 memorat; secunda de *Hyaena et Pullo cameli* ad Prov. 251 (Freytag I, p. 89), aliae porro similes sequuntur, quarum numerus hîc est 17.

N. LII.

(Ex Willm. Cat. n. 125, p. 20. Ab hoc entus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide Catal. p. 91 n. 24.)

Codex in 4° min., paginarum 90, charact. نسخى nitide scriptus et bene conservatus. Anno H. 756 absolutum dicitur utrumque opus, quod Codex continet; prius in urbe سمرقند exaratum est.

Prius opus offert (p. 1—83) شرح الكلم النوايغ
 اuctorē هكمد بن دهقان على النسفى ثم الكيندى
 (vixit sec. 7 H.) (1).

(1) Pater est ejus, qui Commentarium scripsit in tertiam partem operis *Miftāho'l-otum*. V. H. Cal. VI, p. 25 et 26. Quod enim Dozy, *Catal. I*, p. 127 affirmat, hunc Commentarium Hāgi-Califae ignotum fuisse, non verum est. Tantummodo auctor, qui in Codice Lugd. Bat. 562, et in nostro Amstel. 125 الكيندى dicitur, ab H. Cal. (etiam sec.

Az-Zamačsari (+ 538) anthologiam composuit, نوايغ الكلم, s. الكلم النوايغ dictam, quae *sententias acute dictas* tantum complectebatur. Haec anthologia nobis servata est in Cod. Lugd. Bat. 814 (8), Dresd. 204(10) et Bibl. Caes. Vindob. n. 124 (ap. Flügel. in *Jahrb. d. Lit.* Vol. 97, *Anz.-Bl.*, p. 17). Ad illam commentarios scripserunt nonnulli viri docti, ex his Mohammed noster (sec. H. 7) et 'až-Taftāzāni (+791); prioris Commentarius in Cod. nostro, posterioris in Cod. Lugd. Bat. 858 (1) exstat; in utroque denique textus additus est (1).

Codicem Lugd. Bat. 1370) minus recte, ut videtur, البيكندى vocatur.

(1) Codicum Lugd. Bat. 858 (1) et 814 (8), (coll. Codice 1493), ideo mentionem feci, quia in iis describendis erravit Cl. Dozy, *Catal. I*, p. 198 sq., H. A. Schultensium, qui in eundem errorem incidere, secutus. Hic, a° 1772 librum *Anthologia sententiarum Arabicarum cum scholiis Zamačsjarîi* praecipue e Cod. L. B. 858 (1) edens, reverâ inscius aliud opus edidit, atque ipse putavit. Edidit nempe majorem partem operis 'az-Zamačsari, الكلم النوايغ dicti, cum scholiis 'až-Taftāzāni. Causa erroris, ut videtur, latet in titulo Codicis. Hic enim est كتاب السوايغ فى شرح الكلم النوايغ لسعالم . . . الزماخشري. Auctor vero (nomen suum in Codice non profert) in praefatione monet, se ad illustrandum librum, quem كتاب السوايغ vocat, jam opus conscribere, cui nomen indit السوايغ فى شرح الكلم النوايغ. Hoc titulo autem Commentarium 'až-Taftāzāni indicari, docet H. Cal. VI, p. 385; (vox النعم, quod H. Cal. titulo adjungit, in Cod. Warn. 858 (1) deest). Verba praeterea initialia ap. H. C. et in Codice eadem sunt. De Codice igitur 858 (1) Warn. nullum dubium restat, quin reverâ Commentarium 'až-Taftāzāni contineat.

Aller Cod. Warn. 814 (8), ut titulus diserte docet, الكلم النوايغ auctore 'az-Zamačsario exhibet. Librarius scholia

Alterum opus (p. 84—90) tria carmina exhibet poetae Dū-r-romma (+ 117). Primum, quod Garirio valde placuit, 25 versus continet et sic incipit:

ما بآل عَيْنِكَ مِنْهَا الْمَاءُ يَنْسَكِبُ
كَأَنَّهُ مِنْ كَلْبِي مَقْرِيَّةٌ سَرِبُ (1)

Secundum 11 versus continet, quorum hic primus est:

أَنْ (2) أَخْلَفَ الْوَعْدَ حَتَّى يَطْعَنُونَ غَدًا
وَفِي لِسَى الظَّرْفِ مِنْ دَمْعِي وَعِدَا (3)

in margine et inter lineas adscripsit e Commentario 'az-Taf-tāzāni. De anno, quo Codex absolutus sit, nescio quid

statuendum. Subscriptio: تم . . . من شهور سنة سبع وسبع مائة وتسعمائة, cf. Dozy, *Cat. I*, p. 199 et 222.

Ceterum ex dictis corrigantur, quae H. A. Schultensius in Praefatione de Cod. nostro 125 protulit.

(1) Sic Cod., cum quo facit Ibn-Ālawaihi (Cod. Warn. 475 f. 136 r.). Hic (qui posterius hemistichium sic legit:

سَرِبُ: ad سَرِبَ annotat: (كأنها في كلبى مقرية سرب
بالفتح والكسر فقال ابن دريد بالكسر خطأ والمبرد
بالفتح والكسر. نكحرة (يأخسيرة أ.) بالفتح والكسر
in v. سَرِبَ hunc versum item citat, pronunciat سَرِبَ, sed
in Cod. Amstel. 71 haec vox in fine versus scribitur سَرِبُ,

addito معاً. Ibn-Āllikān prius tantum hemistichium affert, v. ed. Wüstenf. Vita ٥٣٤ (ubi عينك pro عينيك) et ed. de Slane I, p. ٥٩٩ (ubi الماء ينسكب pro الدمع منسكب).

(2) Cod. اخلف.

(3) Sic Codex. Alterum hemistichium (Metr. السبسيط) claudicat.

Tertium, quod inscriptum, 5 versus complectitur, quorum 1us sic audit:

خليلى هذا رجع ليلى بذي الغضا
سقى الله ليلى والغضا وسقاكما

F. Argumenti ad Litteras Humaniores pertinentis.

N. LIII.

(Ex Willm. Cat. n. 158, p. 24. Ab hoc emtus est e bibl. Walraveni, in cujus Catal. hic, conjunctus cum aliis, est n. 21, p. 58.)

Liber in 4°, 110 paginarum, ligaturâ chartaceâ compactus orientalem in modum, et nitidissime scriptus. Est apographon a J. J. Reiskeo descriptum e Cod. Lugd. 587 (v. Dozy, *Cat. I*, p. 204), sive e libro الكامل فى اللغة auctore al-Mobarrad (+ 275). Paginae 59 priores continent omnia, quae in 76 prioribus paginis Codicis Leid. leguntur; tantummodo 4 pagg. ex apographo nostro exciderunt, nempe pag. 9—12, ita ut hic ea desiderentur, quae in Cod. p. 11—15 inveniuntur. Margini hujus textus Reiskeus praeterea notas adscripsit. In reliquâ libri parte indices ad apographum suum conficere aggressus est, in quibus auctores, res et libri fontes enumerantur.

Huic libro adjuncta sunt 2 folia separata, itidem, nisi fallor, manu Reiskei scripta, quae gnomas quasdam Arabicas continent, ordine alphabetico digestas. Hae enumerantur inde ab XI—XXIV (litt. ث — د), ita ut initium et finis desiderentur. E libro الكامل petitae videntur. Versio Latina et notae hic illic additae sunt.

N. LIV.

(Ex Willm. Cat. n. 171, p. 25 seq. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide Cat. p. 94 n. 43.)

Liber in 4° maj., 24 paginarum (quarum 16 priores impressae, 8 vero manuscriptae), involucre chartaceo tectus.

In pag. 1 hic titulus impressus legitur: مقاسمات المديع الهمداني, *Consessus Hamadanensis, vulgo dicti Bedi al Zamaan, e Codice MS. bibliothecae fratris sui ejusdemque typis Arabicis, editit Jacobus Scheidius.* Scimus e Catal. E Scheidii p. 94 n. 41, eum hujus operis Codicem possedis, quem postea nactus est de Sacy; v. *Magasin Encycl.* 1814 Tom. I, p. 195, et ejus *Chrest. Ar.* Tom. III, p. 261 (ed. 2^{ae}). Ex hoc igitur Codice J. Scheidius *Consessus 'al-Hamadānī (+ 398)* editurus erat.

Nihil tamen amplius prodiit quam 16 illae paginae, quae Cons. 1—4um medium exhibent. Praeterea margini paginarum 8 priorum hujus textus E. Scheidius adscripsit varietatem lectionis e Cod. MS. Parisiensi, nempe n. 1591, cujus apographon frater J. Scheidius sibi fecerat (v. Cat. E. Scheidii p. 94 n. 42). Paginae denique 8 reliquae, manu J. Scheidii scriptae et prelo, ut videntur, paratae, finem Cons. 4ⁱ et sequentes ad *Concessum* 7um usque continent.

Septem horum *Consessuum* quatuor post J. Scheidium ab aliis editi sunt, n. 5us et 7us a de Sacyo, *Chrest. Ar.* Tom. III, p. 78—81, atque 4us et 5us a Grangeret de Lagrange, *Anthol. Ar.*, p. 153—160. Conf. versionem Ed. Amthori in libro c. t. *Klänge aus Osten*, 1841.

Praeter Codices dictos alius mihi non innotuit.

N. LV.

(Ex Willm. Cat. n. 167, p. 25. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide Catal. p. 92 n. 33.)

Codex in 4° maj., foliorum 110, nitide et per-

spicue scriptus, caractere نستحي, et bene compactus. E clausulâ apparet, absolutum eum fuisse die Mercurii, 7° mensis Gomādæ prioris a. 1099.

Continet مقاسمات 'al-Hariri (+ 516). Ad consessus 19 priores E. Scheidius adscripsit variantes lectiones. Hae, a cons. I—VI rarissimae (1), a cons. VII—XIX uberores, petitae sunt e Codd. hujus operis, quos ipse possidebat (2), praesertim e n. 35 et 36 (Catal. p. 92 et 93). Codex 35 ob formam *Cod. minor* vocatur, Codex 36, qui *Commentarium 'as-Sarīṣi* exhibet, *Cod. Scher.* vel *S.*

N. LVI.

(Ex Willm. Cat. n. 168, p. 25. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide Catal. p. 92 n. 35.)

Codex in 4° min., 156 paginarum, caract. نستحي manu crassiore scriptus et bene compactus. Exaratus est, ut subscriptio docet, mense Ramaḡāno a. Ar. 1052. In margine pauca scholia reperiuntur.

Continet idem 'al-Hariri opus. In hoc exemplari vero duo folia inter pagg. 130 et 131 exciderunt, ita ut particula cons. 47, cons. 48 totus, et fere dimidia pars cons. 49 interierint.

(1) A° 1768, in libro: المقصورة الدرديّة p. 17—20, E. Scheidius edidit *Specimen variantium lectionum in Hariri Cons. I—VI*. Literâ M. (i. e. Major) ibi Codex nosler 167 ex Willm. Cat., literâ vero m. (i. e. minor) Codex 168 ex Willm. Cat. (= n. 35 e Cat. Scheidii) designatur. Codicem in Cat. Scheidii 34 ille anno demum sequenti 1769 nactus est.

(2) Hi erant numero 5 (n. 33—37, Cat. p. 92 et 93). N. 33 et 35 in collectione nostrâ (n. 167 et 168) servantur. N. 34 hodie reperitur in Bibl. Lugd. Bat. n. 1505. N. 36 et 37 emit de Sacy, vide Praefationem ad editionem 'al-Hariri.

N. LVII.

(Ex Willm. Cat. n. 166, p. 25. Huic a° 1769 donec datus erat ab auctore E. Scheidio.)

Liber in 4° maj., 82 paginarum, consutus et chartaceo involuero tectus. Ut titulus docet, hîc habentur al-Harîrî Consessus 13 priores et pars 14ⁱ, quos e Codice MS. Bibl. Lugd. Bat., nisi fallor Cod. 56 (1) Gol. (Dozy, *Cat.* I, p. 263), descripsit E. Scheidius. Accedunt praeterea manu Willmeti p. 75—82 pars altera cons. 14ⁱ et major pars 15ⁱ ex apographo Codicis MS. Scheidiano (1).

Ad cons. 7 et 9 addidit Willmetus varias lectiones ex de Sacyi *Chrest. Arab.*, Tom. I, p. 384 sqq. ed. prioris; ad cons. 14 item variantes, quas exhibent Rink et Vater, *Arab. Syr. und Chald. Le-sebuch*, p. 128—140. Alia pauca Willmetus in margine notavit.

N. LVIII.

(Ex Willm. Cat. n. 164, p. 24. Incertum, quomodo ad hunc venerit.)

Liber in 4°, 99 paginarum, compactus ligaturâ chartaceâ orientalem in modum. In initio libri Willmetus hunc titulum scripsit: *Harîrî Consessus XI—XXII, Arabice; e Cod. Leid. descripsit et notas quasdam addidit E. Scheidius, V. Cl.* Codex ille Leid. est 56 (1) Gol.; in fine Cons. 22ⁱ pauca quaedam desiderantur.

(1) Sic nempe lego pro *Scheidiani*, quod ipse Willmetus in libri titulo exaravit. Spectatur enim apographon mox sequens, n. 164 ex Willm. Cat., quod Scheidius descripsit, et quidem e Cod. Lugd. Bat. 56 (1) Gol.

N. LIX.

(Ex Willm. Cat. n. 165, p. 24. Ab hoc emtus est e bibl. Walraveni, in cujus Catal. est n. 19 in p. 58.)

Liber in 4°, 21 paginarum, ligaturâ chartaceâ compactus orientalem in modum et bene conservatus. Sine dubio eâdem manu ignotâ exaratus est, quae jam saepius nobis occurrebat, v. N. XLVIII (ex Willm. Cat. n. 157) cet., medioque igitur seculo praecedenti absolutus. Nihil in libelli initio annotavit Willmetus, nec ab ipso descriptore titulus est praefixus. Continet al-Harîrî Consessus 11—14, ex eodem Cod. Lugd. B. 56 (1) petitos. In margine Codex saepius emendatur (1).

N. LX.

(Ex Willm. Cat. n. 133, p. 21. Ab hoc emtus est e bibl. J. P. Bergii, cujus vide Catal. p. 440 n. 6857 b.)

Liber in 8°, 6 paginarum, ligatus orientalem in modum, optime conservatus et elegantissime scriptus. Omnes vocales textui additae sunt. Continet al-Harîrî *Epistolam Sinicam et Sinicam* cum glossis, quas J. P. Berg descripsit e Cod. Lugd. Bat. 56 (2); v. Dozy, *Catal.* I, p. 267, et Arnold, *Chrest. Arab.*, 1853, p. 202—209, coll. p. xxvi.

N. LXI.

(Ex Willm. Cat. n. 175, p. 26. Ab hoc emtus est e bibl. Walraveni, cujus vide Cat. p. 57 n. 3.)

Liber in fol. max., 36 paginarum, ligaturâ chartaceâ compactus, orientalem in modum. Manus

(1) Quae in margine reperiuntur, emendationes sunt, non vero *Scholia*, et *variantes lectiones ex aliis Codd.*, quemadmodum in Willmeti Cat.° exstat.

sordida Pauli Gyongyossiz (v. supra p. 8 ad N. VI) anno 1740 hunc descripsit e Cod. Lugd. Bat. 456 (v. Dozy *Catal. I*, p. 507), sed male et vitiose hoc suum opus peregit. Continet hoc apographon partem libri: «مغناطة الظرفا، ومغناطة الخلفا،» auctore Ibn-Arabšāh (+ 854). Procehit nempe inde a Cap.° 1° ad initium Cap.° 4ⁱ, sive a pag. ٥٠٩ med. ex editione Cl. Freytagiz.

Pag. 58 Gyongyossius quaedam notavit de arbore شَوْحَط.

N. LXII.

(Ex Willm. Cat. n. 126, p. 20. Ab hoc emtus est e bibl. E. Scheidii, cujus vide *Catal. p. 92 n. 29*. Hic anno 1767 ex Oriente Codicem accepit.)

Codex in 4°, paginarum 55, caractere نسخى satis bene scriptus et involuero chartaceo tectus orientalium more. Paginae 20—41 in Codice ordine inverso compactae sunt; Codex tamen integer est. In fine haec exstat subscriptio: تم الكتاب بعون الملك الوهاب فى اواسط شهر ذى الحجة سنة ١٠٣٥ والحمد لله وحده.

Continet librum c. t. ابو طيف الكبرى auctore ابي الحسن الاربلى, ut titulus docet, litteris majoribus praefixus. In 1^a paginā sic incipit:

بسم الله الرحمن الرحيم

من انشاء المولى الصاحب الصدر الكبير العالم المويد المظفر ملك ملوك الابداء سلطان المترسلين والقصحاء فريد عصرة ووحيد دهره بهاء الدولة والدين ابي الحسن على بن المرحوم الامير فخر الدين عيسى

ابن ابي الفتح الاربلى اعز الله تعالى انصاره
يا خليلي من دواية قيس فى التصاى رياضة الاخلاق
مما اعرف به اخوانى جادتهم الانواء، وصابتهم
السماء، وحثت السحاب بانديتهم ائتواة عزاليهما،
واقرقت ماء مدامعها بعقوتهم من ما فيها، وروض القطر
دارهم ونمقها، واجد رسومهم ولا اخلقها، واصفى
مشارعهم ولا ريقها، وملا حياضهم بتمير الماء واتاقها،
فسقى ديارك غير مفسدها

صوب (1) السحاب وديمة تهى الخ

Haec praefatio, floridā et resonanti prosā (ut totus libellus) et insertis multis poetarum versibus scripta, pergit ad pag. 3 in f., et ibi scriptor narrare incipit, quid sibi acciderit, quodque in hoc libello describere sibi proposuerit: nempe pulchro die verno se exiisse ut in hortis obambulet, subito vero se vidisse agmen pulcherrimarum mulierum, in quibus una erat elegantia et formositate reliquas superans; statim amore captum se has mulieres adisse omnesque quidem allocutum esse, sed cum illā longiore sermonem instituisse; hanc ipsi tunc respondisse, elegantissimā et facetissimā oratione utentem, eique imprudentiam, quod amori indulgeret, exprobrasse: sic tamen amorem suum magis inflammatum esse, et majorem in modum identidem increvisse, quo diutius cum eā puellā colloqueretur eamque venuste respondentem audiret: tandem vero eam abisse et se quoque domum rediisse, sed amore perditum et fracto animo. Deinde puellam (i. e. imagi-

(1) Al-Maqq. II, p. ٥٦٥ الربيع.

nem ejus, النظيف) noctu ei apparuisse et dormientem beatum, sed expergefactum miserum reddidisse. — Haec res est quam auctor fuse exposuit in hoc libello, prosâ elegantiore scripto, insertis saepissime versibus poëtarum, in eodem argumento describendo versantium (1).

Aliud exemplar mihi non innotuit.

N. LXIII.

(Ex Willm. Cat. n. 172, p. 26. Ab hoc emtus est e bibl. Bruinzi (n. 73), qui eum comparaverat e bibl. Willemseni, in cuius Catal., conjunctus cum aliis, est n. 1824, p. 167.)

Liber in 4°, 8 paginarum, involucri chartaceo tectus, et compactus orientalem in modum. G. J. Lette a° 1746 Lugduni Batav. eum descripsit.

Continet خطبة المتزوجين لبعض الظرفاء, oratio jocosa, quâ aliquis suo exemplo miseriam matrimonii ostendit et vitam caelibem commendat (2). Haec oratio reperitur in Codice Bibl. Senat. Lipsiensis (Fleischer, Cat. n. CCXCVI, fol. 68 r. — 71 r., p. 534), qui varia complectitur a يوسف

ابن نعمة الكحموي (e Sec. 11° H.) collecta. Ex hoc Codice suum olim descripserat Reiskeus, atque e hujus apographo denuo illum descripsit Lettius. Margini additae sunt ejus et Reiskei notae.

(1) Pag. 38 Auctor laudibus effert poëtam, e suâ urbe natali oriundum, nempe: مسجد المدين ابن الطيمير. الكنفى الاربلى, pag. 6 item alium, quem الكماجرى الاربلى vocat. Conf. praeterea Tydeman, Specimen, exhibens conspectum operis Ibn Chalikani, p. 58 n. 4).

(2) Sunt verba Fleischeri.

N. LXIV.

(Ex Willm. Cat. n. 198, p. 29 Ab hoc emtus est e bibl. Bruinzi (n. 73), qui eum comparaverat e bibl. Willemseni, in cuius Cat. est idem numerus atque praeced. 1824, p. 167.)

Liber in 4°, 24 paginarum, involucri chartaceo tectus orientalem in modum et bene conservatus. Anno 1746 exaratus est a G. J. Lette.

Liber exhibet narratiunculas, e. g. de Hārūn ar-Rašīd et Abū-Nowāso, quas, a Reiskeo ex eodem Cod. Lipsiensi (Fleischer, Catal. n. CCXCVI, pag. 554) descriptas, ex hujus apographo denuo descripsit Letteus. Notae paucissimae cum Reiskei tum Lettei in margine reperiuntur.

N. LXV.

(Ex Willm. Cat. n. 203, p. 30. Ab hoc emtus est e bibl. Bruinzi (n. 67), qui eum comparaverat e bibl. Willemseni, cuius vide Catal. p. 166 n. 1815.)

Codex in 4°, foliorum 177, quorum tamen major pars alba est, ceterum Mauritano caractere negliger exaratus, et bene compactus. Anni nota nulli exstat; quantum vero ex habitu et historiâ Codicis patet, certe duobus fere seculis ante scriptus est. Ad libros pertinet, qui nobis adversaria dicuntur, et fragmenta continet brevissima, hîc illîc inserta, quae magiam, theologiam aut poësin spectant. Codicem vero ad Litteras Humaniores retuli ob fragmentum, quod ceteris longe eminent tam ambitu quam argumento. Legitur hoc fol. 18—28, complectens fere totam historiam الورد فى الاكمام وانس الوجود, e MI Noctibus petitam, cujus tamen initium et finis in Codice nostro desiderantur. Hîc nempe ea pars reperitur, quae in ed. Habichtianâ exstat Tom. V, p. ٣٩-٨٨.

Reliqua, quae in hoc Codice occurrunt (ut fol. 1—8,

praecepta magica praesertim e Qor'āno, fol. 9—10 historia Salomonis, filii Davidis, obviam euntis feminae ام الصبيان, e Diabolo oriundae, preces porro fol. 71, 78 r., 123 v. sq., 157 v. sqq. cet.), singula enumerare molestius sane quam utilius foret. Placet potius memorare, *complura* carmina varii argumenti (1) passim occurrere, quae semper fere et brevissima sunt et nomine auctoris carent. Poëtae autem, qui afferuntur, omnes fere Hispani sunt, sec.° H. 6 et 7 florentes, iique hoc nomine non indigni. Sic fol. 53 r. versus leguntur, quibus haec inscribuntur: هذه الابيات منسوبة لابي الحسن بن عبد الله بن هارون المالقي في (2) القاضي ابي الفضل عياض رحمه الله, quorumque hic primus est:

(الكامل) ظلموا عيائنا وهو يحكم عنهم

والظلم بين (3) العالمين قديم

Fol. 56 r. alii versus exstant لاديب السباع Fol. 56 r. alii versus exstant لاديب السباع النكريير (sic) القاضي فخر الدين ابن مكناس رحمه الله, sic incipientes:

يا من يطوف بكام

بالله كن لى مواس

Fol. 65 v.—66 r. legitur carmen, cui inscribitur:

(1) V. c. mystici, erotici cet.

(2) + 544 (v. Ibn 'All. Vit. ٥٣٣). Occurrit ap. 'al-Maqqari I, p. ٣٤١, ٣٤٨ et II, p. ٤٩.

(3) Cod. العلمين.

قال الفقيه (1) ابو بكر كتب الى الاديب (2) ابو الحسن بن حزمون من حضرة مراکش الى مرسية [i. e. ٥٧١] عام ٧١, cujusque initium est:

(الكامل) سحبت ذيول الوشى من صنعاء

اثنان دوح الوردية الغيناء

Post responsum Abū Bahri, cujus verba initialia tantum adducuntur (مالت بعطف اليمانة الغيناء الخ), statim sequitur: وكتب من شاطبة الى الاديب (3) ابي عبد الله بن ادريس شهشير بهرج كحل versus, qui ut 4 illi, quibus (sic) كحل ei respondit, in يس cadunt.

Fol. 159 v.—158 r. (4) carmen exstat, cui inscriptum est: قال الاديب الشعاع الكاتب (5) ابو اسحق ابراهيم بن ابي العيش بن سهل الاشبيلى الاسرائلى وقد مدح النبى صلعم باماديج تدل على مفارقتة لدين اسلافه. Cadit in با et sic incipit:

(1) Est ابو بكر صفوان بن ادريس + 598 (v. Hammer *Lit.-gesch. der Ar.* VII S. 862). Saepius memoratur ap. 'al-Maqqari.

(2) Occurrit item ap. 'al-Maqq. II, p. ٣١٤.

(3) Vixit Sec. 6 exeunte (v. Hammer *Lit.-gesch. d. Arab.* VII S. 858, Ibn 'All. Vit. ٢٩٧, p. ٨٣ (ed. Wüst.), 'al-Maqqari II, p. ٤٠٣ et ٥٣٩).

(4) Sic, quia folia 158 - 177 inverso ordine in Codice exstant.

(5) + 649 (v. inpr. 'al-Maqq. II, p. ٣٥٤).

(الكامل) طرقت منقمة تروم تحاجبا
هيهات يابى البدر ان يتحاجبا

Ejusdem poëtae, سهل ابن dicti, etiam alibi nonnulla carmina reperiuntur, sic f. 158 r. 5 versus in β cadentes, f. 160 v.—159 r. carmen in α cadens et f. 56 v. aliud in يد desinens.

Fol. 159 r. denique carmen exstat Abbāsi 'ibn Mirdās, quod in س cadit, et sic incipit (1):

(الكامل) يايها الرجل الذى تهوى به
وجناء منجمرة المناسم عرمس

Ad historiam Codicis illustrandam conducit, nisi fallor, nota, quae fol. 156 r. legitur et sic se habet: *Achtum in 't* (2) *lantsschip het wapen van medenblick ghekommandeert door den EE here vjjs'-admerael flugh van enckhuysen kruysende op de oostinne vaerders*. Hinc enim patere videtur, Codicem esse praedam ante a. Chr. 1673 (3) mari hostibus ereptam.

N. LXVI.

(Ex Willm. Cat. n. 200, p. 30. Ab hoc emtus est e bibl. G. Colonii.)

Liber in 8° maj., 46 paginarum, involuero chartaceo compactus orientalem in modum. Descriptus

(1) Est idem carmen, quod reperitur ap. Ibn Hišām p. ٨٩٣, l. 8 — p. ٨٩٤, l. 3.

(2) Duo vocabula priora paulo obscurius scripta sunt.

(3) *Flughiūm* illum eundem habeo ac *Davidem Vlugh*, de quo v. Mr. J. C. de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zee-ezen*, Tom. III, p. 243 et 417, et Brandt en Centen, *Historie van Enckhuysen* locis in Indice laudatis. Vir hicce fortissimus a° 1673 in proelio cecidit.

est a Georg. Colonio, discipulo J. J. Schultensii, e Codice tunc temporis magistri, nunc vero Bibl.^{ac} Lugd. Bat. 1292 c (Schult.) p. 1—55, v. Dozy, *Catal. I*, p. 351.

Continet حكاية التماجر والجنى, historiam e MI Noctibus petitam, nempe Noctem 1^{am} et sqq. (ed. Habicht. I, p. ٣٢ sqq.).

N. LXVII.

(Ex Willm. Cat. n. 201, p. 30. Incertum, quomodo ad hunc venerit.)

Liber in 8° min., 22 paginarum, ligaturâ chartaceâ ligatus orientalem in modum. Scriptus esse mihi videtur ab A. F. Woltersdorfio, quod tum annus 1773 a Willmeto in Codice notatus, tum etiam forma libri externa comprobant. Continet duas narratiunculas, alteram cui finis deest (complectitur tantum 1½ pag.): حكاية صارت فى بغداد بين رجل خبير: حكاية صارت فى بغداد بين رجل طباطخ القهرمانة والترجمانة والشاب ابن الملك وما جرى بينهم من المشاجرة وما صار بينهم (1)

N. LXVIII.

(Ex Willm. Cat. n. 202, p. 30.)

Liber in 4°, 8 paginarum, involuero chartaceo tectus orientalem in modum. Ipsi Willmeti manu descriptus est ex apographo Scheidiano Codicis Ms. Ar. J. J. Schultensii, qui Codex nunc in Bibl. Lugd. Bat. est 1292 b, v. Dozy, *Catal. I*, p. 351.

Continet initium historiae decem wezirorum (Cod. 1292 b, pag. 1—7), cf. MI Noct. ed. Habicht. VI, p. 191 sqq.

(1) Hic inscriptio abrupte desinit.